

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Dariusz Janiszewski
Sędziowie:	SA Ewa Tomaszewska SA Barbara Lewandowska (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Aleksandra Słomczewska

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2018 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa Banku (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko J. R.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 20 grudnia 2016 r., sygn. akt XV C 654/16

I/ zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) zasądza od pozwanego J. R. na rzecz powoda Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 99.506,17 zł (dziewięćdziesiąt dziewięć tysięcy pięćset sześć złotych 17/100) z odsetkami umownymi w wysokości 10% w stosunku rocznym, nie wyższymi niż odsetki maksymalne, liczonymi od kwoty 99.401,17 zł od dnia 11 września 2015 r. do dnia zapłaty i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 105 zł od dnia 18 maja 2016 r. do dnia zapłaty;

b) oddala powództwo w pozostałym zakresie;

c) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11.920,32 zł (jedenaście tysięcy dziewięćset dwadzieścia złotych 32/100) tytułem zwrotu kosztów procesu;

II/ oddala apelację w pozostałej części;

III/ zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.880 (osiem tysięcy osiemset osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Barbara Lewandowska SSA Dariusz Janiszewski SSA Ewa Tomaszewska

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił powództwo Banku (...) S.A. w W. przeciwko pozwanemu J. R. o zapłatę kwoty 103.990,64 zł z odsetkami umownymi w wysokości 10% rocznie od kwoty 99.821,17 zł, liczonymi od dnia 11 września 2015 r. do dnia zapłaty, odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 4.064,47 zł od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 105 zł od dnia 18 maja 2016 r. do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 10 lipca 2014 r. strony zawarły umowę pożyczki gotówkowej, na mocy której powód wypłacił pozwanemu kwotę 108.000 zł. Umowa została zawarta na okres od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia 15 lipca 2021 r. Pozwany zobowiązał się do spłaty pożyczki na warunkach określonych w umowie, w 84 miesięcznych ratach, w kwotach po 1.867 zł każda. Całkowity koszt pożyczki ustalono na 48.824,29 zł, a składała się na niego suma wszystkich opłat oraz odsetek za cały okres obowiązywania umowy, obliczonych według oprocentowania określonego w § 2 ust.6 umowy. Całkowita należność przypadająca powodowi z powyższego tytułu od pozwanego wynosiła 156.824,29 zł. Ostateczny termin spłaty pożyczki, odsetek i innych należności strony ustaliły na dzień 15 lipca 2021 r. § 3 Regulaminu pożyczki gotówkowej stanowił, że Bank z tytułu rozpatrzenia wniosku oraz przygotowania i zawarcia umowy nalicza i pobiera opłatę przygotowawczą (ust.1), może naliczać i pobierać inne opłaty i prowizje oraz obciążać pożyczkobiorcę kosztami wskazanymi w umowie i tabeli opłat (ust.2). W przypadku braku spłaty raty w wymaganym terminie, strony przewidziały możliwość podejmowania przez Bank lub przez podmioty, którym Bank zleca wykonywanie tego rodzaju zadania, czynności windykacyjnych, za które mogły być naliczane opłaty określone w tabeli opłat.

Pozwany spłacał zadłużenie wynikające z powyższej umowy do maja 2015 roku, łącznie przekazując pozwanemu z tego tytułu około 17.000 zł. Następnie sytuacja finansowa pozwanego pogorszyła się w związku z chorobą żony i utratą przez nią pracy, wskutek czego zaprzestał płacenia rat. W tej sytuacji powód wezwał pozwanego do zapłaty 110.034,60 zł w terminie do dnia 28 kwietnia 2016 r., wskazując, że na tę kwotę składa się 99.821,17 zł z tytułu niespłaconego kapitału pożyczki, 10.108,43 zł z tytułu niespłaconych odsetek umownych oraz kwota 105 zł z tytułu opłat naliczonych zgodnie z Regulaminem pożyczki gotówkowej. Powyższe wezwanie do zapłaty strona pozwana odebrała w dniu 28 kwietnia 2016 r.

W dniu 10 maja 2016 r. powód wystawił wyciąg z ksiąg banku, w którym stwierdził, że na dzień wystawienia dokumentu wymagalny dług pozwanego wynosi ogółem 103.990,64 zł, z czego 99.821,17 zł przypada na niespłaconą pożyczkę wraz z odsetkami umownymi ustalonymi w Regulaminie dla pożyczki gotówkowej w wysokości 10% rocznie, liczonymi od kwoty 99.821,17 zł za okres od dnia 11 września 2015 r. do dnia faktycznej zapłaty, kwota 4.064,47 zł tytułem odsetek umownych za faktyczne opóźnienie w spłacie rat kredytu, liczonych zgodnie z warunkami Regulaminu dla pożyczki gotówkowej w wysokości 10% w skali roku od udzielonej pożyczki, łącznie za okres od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia 10 września 2015 r. oraz 105 zł tytułem opłat za czynności windykacyjne, związane z opóźnieniem w spłacie pożyczki oraz opłat operacyjnych za obsługę pożyczki, naliczonych zgodnie z Regulaminem pożyczki gotówkowej. Pismem z dnia 23 maja 2016 r. powód zawiadomił pozwanego o wszczęciu postępowania sądowego, a kolejnym pismem z dnia 3 sierpnia 2016 r. o uzyskaniu nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym. W tym ostatnim piśmie powód wskazał, że zgodnie z treścią nakazu zapłaty pozwany jest zobowiązany do uregulowania długu, który według stanu na dzień 1 sierpnia 2016 r. łącznie wynosi 119.637,23 zł

Wobec braku świadczenia powód wypowiedział pozwanemu umowę pożyczki. Data tego wypowiedzenia nie została w sprawie ustalona. Do dnia otrzymania pisma powoda z dnia 17 sierpnia 2016 r., stanowiącego odpowiedź powoda na sprzeciw pozwanego od wydanego w sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, pozwany nie otrzymał żadnego wyliczenia i sposobu zarachowania jego wpłat na poczet zadłużenia.

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd ten zważył, że pozwany zakwestionował wysokość dochodzonego roszczenia, zarzucając jego zawyżenie przez Bank. Pozwany podał, że spłacał pożyczkę do maja 2015 roku, w łącznej kwocie około 17.000 zł i że po tym czasie zaprzestał dalszej płatności rat oraz że nie otrzymał od powoda żadnego rozliczenia i sposobu zarachowania

dotychczasowych płatności. Zdaniem Sądu meriti przedstawiony przez powoda materiał dowodowy nie wystarcza do uznania wysokości roszczenia za udowodnioną. Powód wykazał, że strony łączyła umowa pożyczki gotówkowej. Na okoliczność wysokości zadłużenia pozwanego przedłożył wyciąg z ksiąg bankowych z dnia 10 maja 2016 r., stwierdzający, że łącznie dług powoda na datę wystawienia dokumentu wynosił 103.990,64 zł, to jest kwotę objętą pozwem. Sąd pierwszej instancji zważył jednak, że wyciąg z ksiąg bankowych, na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 marca 2011 r. (sygn. akt P 7/09) nie ma mocy dokumentu urzędowego i nie jest dowodem na istnienie tego, co w nim stwierdzono. Powód powinien zatem udowodnić kwotę wskazaną w wyciągu z ksiąg bankowych na zasadach ogólnych, podczas gdy przedłożył jedynie umowę pożyczki gotówkowej, wspomniany wyciąg z ksiąg bankowych, harmonogram spłat, szczegółowe rozliczenie płatności otrzymanych na rachunek pożyczki gotówkowej oraz zestawienie naliczonych opłat i prowizji.

Przedstawione rozliczenie płatności otrzymanych od pozwanego i zestawienie opłat oraz prowizji, w kontekście zastrzeżeń pozwanego, wzbudziły jednak wątpliwości Sądu Okręgowego, który odmówił im wiarygodności, uznając, że nie można w rozpoznawanej sprawie ustalić wysokości rzeczywiście dokonywanych comiesięcznych wpłat przez pozwanego, a w konsekwencji – ustalić kwoty pozostałej do zapłaty z tytułu pożyczki wraz z odsetkami umownymi określonymi w Regulaminie. Dokumenty przedłożone przez Bank nie wykazały też, czy pozwany dokonywał wpłat z opóźnieniem, przez co nie zostały przez powoda wykazane podstawy do naliczenia odsetek umownych w wysokości 4.064,47 zł. W odniesieniu do zestawienia naliczonych opłat i prowizji powód, oprócz określenia wysokości opłat windykacyjnych, nie wykazał, za jakie konkretnie wykonane czynności windykacyjne domaga się zapłaty, podobnie jak nie wykazał rodzaju ani podstaw obciążenia pozwanego opłatami operacyjnymi za obsługę pożyczki. Powód nie przedstawił tabeli opłat, o której mowa w Regulaminie pożyczki gotówkowej, uniemożliwiając kontrolę prawidłowości naliczenia tych opłat. W tych warunkach, uznając roszczenie powoda za nieudowodnione co do wysokości, Sąd Okręgowy w całości oddalił powództwo.

W apelacji od przedstawionego wyroku powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj.:

- 1) art.230 k.p.c. poprzez pominięcie, że fakt zawarcia umowy pożyczki gotówkowej z dnia 10 lipca 2014 r. został przyznany przez pozwanego w sposób dorozumiany, wobec braku zakwestionowania przez niego tego faktu,
- 2) art.230 .k.p.c. poprzez pominięcie okoliczności, że pozwany nie wywiązywał się z obowiązku spłaty zadłużenia, mimo ciężącego na nim obowiązku,
- 3) art.232 k.p.c. w zw. z art.227 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powód nie wywiązał się z obowiązku udowodnienia okoliczności, z której wywodzi skutki prawne, podczas gdy powód przedstawił wzajemnie się uzupełniające dowody, tj. umowę pożyczki gotówkowej z dnia 10 lipca 2014 r., Regulamin pożyczki gotówkowej, plan spłaty pożyczki gotówkowej, szczegółowe rozliczenie płatności otrzymanych na rachunek pożyczki gotówkowej oraz wyciąg z ksiąg bankowych z dnia 10 maja 2016 r., dowodzące, że roszczenie w dacie wyrokowania było wymagalne,
- 4) art.233 § 1 k.p.c. poprzez niewszzechstronne i niepełne rozważenie zebranego w sprawie materiału dowodowego, z pominięciem złożonych w sprawie dokumentów prywatnych w postaci szczegółowego rozliczenia płatności otrzymanych na rachunek pożyczki gotówkowej oraz wyciągu z ksiąg bankowych, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia, że powód nie udowodnił wysokości dochodzonego roszczenia, a następnie do nieuzasadnionego oddalenia powództwa, mimo braku podstaw do jego oddalenia.

W oparciu o powyższe zarzuty powód wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie – o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach za obie instancje.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji co do zasadniczych okoliczności, uznając je za podstawę faktyczną również dla własnego rozstrzygnięcia. Nie podzielił jednak przedstawionej przez Sąd orzekający oceny prawnej tych ustaleń, prowadzącej do wadliwego wniosku o konieczności oddalenia powództwa.

W każdej sprawie cywilnej przedmiotem rozpoznania jej przez sąd jest określone w pozwie roszczenie. Obejmuje ono treść oraz podstawę faktyczną żądania, a także dowody na poparcie przytoczonych okoliczności i te elementy są obligatoryjne dla powoda, jeśli chce uzyskać od sądu nadanie biegu sprawie i jej rozstrzygnięcie (art.126 § 1 pkt 3 k.p.c.). Na powodzie, w myśl art.6 k.c., spoczywa ciężar dowodu w zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia, jednak rozmiar tego ciężaru pozostaje zależny od stanowiska strony pozwanej, która może w sprawie wnieść, z inicjatywy własnej lub na zarządzenie przewodniczącego, odpowiedź na pozew (art.207 § 1 i 2 k.p.c.) i która co do zasady nie może odmówić wdania się w spór co do istotny sprawy (art.221 k.p.c.). O tym zatem, jaki zakres w danej sprawie przybierze postępowanie dowodowe, decyduje w pierwszej kolejności strona pozwana oraz sposób, w jaki przeciwstawi się ona dochodzonemu wobec niej roszczeniu powoda. W zależności od tak nakreślonej osi sporu, każdą ze stron obciąży w odpowiednim zakresie obowiązek wykazania okoliczności faktycznych, z których będzie zamierzała wyprowadzić korzystne dla siebie skutki prawne. Tylko te okoliczności – to jest fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie – będą mogły stać się przedmiotem dowodu w rozumieniu art.227 k.p.c.

Przedmiotem i oceną dowodów w procesie cywilnym rządzą reguły opisane w art.227 i nast. k.p.c., z których część została naruszona przez Sąd pierwszej instancji, na co trafnie wskazał w apelacji skarżący. Powód opierał powództwo o przedstawione w procesie fakty, takie jak udzielenie pozwanemu w drodze umowy z dnia 10 lipca 2014 r. pożyczki gotówkowej, której zasady zwrotu były uregulowane w treści tej umowy oraz powiązaniem z nią Regulaminie i pozostałych dokumentach złożonych do akt sprawy. Pozwany nie kwestionował w niniejszej sprawie ani faktu zawarcia tej umowy na opisanych przez powoda warunkach, ani wypłacenia mu przez powoda całości pożyczonej kwoty, jak i zaniechania spłaty rat pożyczki po maju 2015 roku oraz wypowiedzenia mu umowy przez Bank. Przyznał, że zwrócił powodowi łącznie około 17.000 zł. Nie kwestionował przy tym ustalenia, że w 84 równych ratach miał zgodnie z umową stron zwrócić powodowi sumę 156.824,29 zł. Już samo zestawienie tych tylko okoliczności, niespornych pomiędzy stronami, przyznanych przez pozwanego, pozwala na stwierdzenie, że według arytmetycznego wyliczenia dług pozwanego z tytułu niespłaconej pożyczki przekraczałby kwotę 139.000 zł, stanowiącą różnicę pomiędzy kwotą, do zwrotu której pożyczkobiorca zobowiązał się w umowie a kwotą, którą dotychczas zwrócił pożyczkodawcy. Należy przy tym zauważyć, że powód w niniejszym procesie dochodzi zapłaty kwoty niższej, bowiem wartość roszczenia zgłoszonego w pozwie wynosi 103.990,64 zł.

Na poparcie dochodzonego roszczenia powód przedłożył szereg dowodów z dokumentów, a mianowicie: wyciąg z ksiąg bankowych z dnia 10 maja 2016 r., umowę pożyczki wraz z uzupełniającym ją Regulaminem pożyczki gotówkowej, harmonogram spłat rat pożyczki, wezwanie do zapłaty wraz z dowodem doręczenia go stronie pozwanej, pisma powoda kierowane do dłużnika w sprawie zapłaty długu, z dnia 23 maja i 3 sierpnia 2016 r., szczegółowe rozliczenie dotychczas dokonanych wpłat pozwanego i sposobu ich zarachowania przez powoda. Pozwany natomiast, w sprzeciwie od nakazu zapłaty, jak i w ramach dowodu z przesłuchania go w charakterze strony, podniósł w zasadzie jeden zarzut – nieprzedstawienia mu przez powoda szczegółowego rozliczenia dotychczasowych wpłat i sposobu ich zarachowania przez wierzyciela. Pozwany nie negował istnienia długu, przedstawił okoliczności losowe, które pogorszyły jego sytuację finansową i spowodowały, że nie miał środków na spłaty oraz wyraził dezaprobatę wobec stanowiska powoda, który odmówił mu pomocy, np. poprzez prolongatę terminu zapłaty długu. W piśmie procesowym z dnia 17 sierpnia 2016 r. pozwany zakwestionował nadto zasadność naliczenia przez powoda „opłaty operacyjnej” w kwocie 20 zł, ujętej w planie spłaty zadłużenia (K.66-67).

W odpowiedzi na sprzeciw od nakazu zapłaty i podniesione w nim przez pozwanego zarzuty, powód przedstawił szczegółowe wyliczenie wysokości zobowiązania pozwanego i ustosunkował się do argumentów powoda. Materiałom złożonym do akt przez powoda pozwany nie przeciwstawił żadnych konkretnych zarzutów – nie wskazał, która z

podanych przez Bank informacji na temat rozliczenia pożyczki jest nieprawdziwa, nieścisła czy z innych przyczyn wadliwa. Forma przedstawionych przez powoda dowodów nie pozbawia ich mocy dowodowej. Jest bowiem oczywiste, że powód jako bank prowadzi rozliczenia z zakresu swojej działalności w systemie elektronicznym, przetwarza dane i reprodukuje je w formie wydruków. Nawet jeśli materiałom tym nie można przypisać miana dokumentów w rozumieniu przepisów art.243¹ k.p.c., to stanowią one co najmniej inne środki dowodowe, o jakich mowa w art.309 k.p.c., podlegające tak jak wszystkie dowody ocenie w oparciu o zasady określone w art.233 k.p.c. Należy mieć na względzie, że w obecnym stanie prawnym dokumentem jest każdy nośnik informacji, umożliwiający zapoznanie się z jej treścią (art.77² k.c.).

Podzielając wątpliwości pozwanego, Sąd pierwszej instancji w żaden sposób nie skonkretyzował, jakie ewentualne nieprawidłowości w dowodach oferowanych przez powoda stoją na przeszkodzie uwzględnieniu powództwa wobec przyznania przez pozwanego faktu zaciągnięcia pożyczki, jej wymagalności i braku zapłaty oraz wobec niezaprzeczenia temu, że różnica pomiędzy wynikającą z treści umowy wysokością kwoty podlegającej zwrotowi (156.824,29 zł) a deklarowaną – i niekwestionowaną przez Bank – wysokością dotychczasowej spłaty (około 17.000 zł) znacznie przekracza wartość dochodzonego w pozwie roszczenia. Przekonującym argumentem w tym zakresie nie jest pozbawienie, w aktualnym stanie prawnym, mocy dowodowej dokumentu urzędowego w postaci wyciągu z ksiąg bankowych.

Wyciąg z ksiąg bankowych, który zgodnie z art.95 ust.1a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r., poz.1876, dalej – Pr.bank.) w postępowaniu cywilnym nie ma mocy dokumentu urzędowego, przewidzianej w art.244 k.p.c., stanowi dokument prywatny w rozumieniu art.245 k.p.c. i podlega ocenie razem z wszystkimi innymi dowodami, w myśl reguł wynikających z art.233 k.p.c. Zgodnie z art.253 k.p.c., jeżeli strona zaprzecza prawdziwości dokumentu prywatnego albo twierdzi, że zawarte w nim oświadczenie osoby, która je podpisała, od niej nie pochodzi, obowiązana jest okoliczności te udowodnić. Jeżeli jednak spór dotyczy dokumentu prywatnego pochodzącego od innej osoby niż strona zaprzeczająca, prawdziwość dokumentu powinna udowodnić strona, która chce z niego skorzystać. Zaprzeczenie prawdziwości dokumentu w postaci wyciągu z ksiąg banku w niniejszej sprawie przez pozwanego, stosownie do przytoczonego przepisu przeniosło ciężar dowodu prawdziwości tego dokumentu na stronę powodową.

W ocenie Sadu Apelacyjnego powód jednak w zasadniczej części sprostował temu obowiązkowi, przedstawiając w toku postępowania szereg innych poza wyciągiem z ksiąg bankowych, wyżej opisanych dowodów z dokumentów dotyczących przedmiotowej umowy pożyczki, które należało oceniać kompleksowo, łącznie ze spornym wyciągiem z ksiąg banku. Ocena ta nie może pomijać tego, że budzący wątpliwości Sądu orzekającego dokument został sporządzony przez podmiot profesjonalnie zajmujący się udzielaniem oraz obsługą pożyczek i kredytów (tj przez Bank), w ramach przyznanych mu w tym zakresie kompetencji ustawowych wynikających z art.95 ust.1 Pr.bank, przez upoważnione do tego osoby oraz na podstawie ksiąg rachunkowych, w których rejestrowane były wszystkie operacje na rachunku dotyczącym pożyczki udzielonej pozwanemu. Wysokość oprocentowania, kwota pożyczki oraz struktura rat i harmonogram ich płatności wynikały z treści umowy zawartej przez strony, złożonej przez powoda do akt. Jak wskazano, przedstawionemu przez powoda szczegółowemu wyliczeniu wysokości niespłaconego zadłużenia pozwany nie postawił konkretnych zarzutów. Nie podnosił także zarzutów w tym zakresie po doręczeniu mu wypowiedzenia umowy pożyczki oraz wezwania do zapłaty – ani co od należności głównej, ani co od odsetek.

Zaprzeczenie prawdziwości dokumentu prywatnego w postaci sporządzonego prawidłowo i zgodnie z kompetencją ustawową banku wynikającą z art.95 ust.1 Pr.bank. wyciągu z ksiąg rachunkowych pożyczkodawcy (kredytodawcy) nie może polegać na samej negacji istnienia lub wysokości długu, jeśli z pozostałych dowodów przedłożonych przed Bank wynika fakt zawarcia umowy pożyczki jej wysokość i ustalone przez strony warunki spłaty, a w przypadku analizowanym w niniejszej sprawie – także wykaz i sposób zarachowania kilkunastu dokonanych przez dłużnika wpłat. Pozwany nie wskazał, jakie konkretnie nieprawidłowości odbierają moc dowodową takiemu dokumentowi.

Pozwany, jako dłużnik, który zaprzecza prawidłowości naliczenia odsetek, jest zobowiązany do przedstawienia merytorycznych argumentów na rzecz takiego zarzutu. Ma przy tym łatwą możliwość udowodnienia terminowości

dokonanych wpłat, bowiem należy założyć, że może i powinien przedstawić dowody zapłaty każdej z uregulowanych rat, z których wynikałyby terminy spełnienia świadczenia – o ile twierdzi, że terminy wpłat w zestawieniu wierzyciela nie odpowiadają prawdzie i że w konsekwencji nastąpiło nieprawidłowe naliczenie należności odsetkowej. Takich dowodów pozwany w sprawie nie przedstawił, jak i nie formułował w tym względzie konkretnych twierdzeń faktycznych.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Apelacyjny podzielił podniesione w apelacji zarzuty naruszenia art.232 k.p.c. w zw. z art.227 k.p.c., a także art.233 § 1 k.p.c. przy ocenie rozkładu ciężaru dowodu, a następnie przy ocenie dowodów przez Sąd pierwszej instancji. W konsekwencji, zdaniem Sądu Apelacyjnego, powództwo należało uznać za należycie wykazane nie tylko co do zasady, ale – w przeważającej części – także co do wysokości, co uzasadniało zmianę zaskarżonego wyroku na zasadzie art.386 § 1 k.p.c. poprzez uwzględnienie powództwa do wysokości zasądzonej kwoty (w punkcie I. a/ sentencji).

Apelacja okazała się natomiast niezasadna w tej części, w której pozwany kwestionował podstawę do obciążenia go w każdej niezapłaconej racie opłatą operacyjną. Opłata ta, w wysokości 20 zł, została przewidziana w § 2 pkt 10 umowy pożyczki zawartej przez strony (v.K.62). Pozwany niezasadnie zatem zarzucił, że umieszczenie takiej pozycji w strukturze raty pożyczki było co do zasady pozbawione podstaw, jako że podstawa ta była zawarta w umowie oraz powiązaniem z nią Regulaminie pożyczki gotówkowej, wiążącym strony. W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisku pozwanego w omawianej części należało przyznać rację o tyle, że wspomniany Regulamin przewidywał, iż opłata operacyjna może wynosić maksymalnie 15 zł, podczas gdy powód, co bezsporne, ustalił ją na 20 zł, nie wykazując podstawy, na jakiej kwota ta była wyższa niż określona w umowie przez strony.

Ze szczegółowego wyliczenia przedstawionego przez powoda w związku z wątpliwościami pozwanego (v.K.68) wynika, że pozwany płacił raty pożyczki, począwszy od sierpnia 2014 roku do maja 2015 roku łącznie, to jest uiścił 10 rat, zaś elementem każdej z nich była kwota 20 zł opłaty operacyjnej. Łącznie zatem powód z tytułu opłat operacyjnych, w okresie gdy płacił raty, przekazał powodowi kwotę 200 zł, podczas gdy w świetle postanowień umowy (i Regulaminu pożyczki gotówkowej) powinien był płacić maksymalnie opłatę operacyjną w kwocie po 15 zł w każdej racie. Zawyżenie przez powoda o 5 zł wysokości opłaty operacyjnej w 84 ratach, w jakich pozwany miał spłacić pożyczkę, uzasadnia przyjęcie, że całość roszczenia powoda została w tym zakresie zawyżona o 420 zł (84 raty x 5 zł). O taką zatem kwotę, zdaniem Sądu Apelacyjnego, należało pomniejszyć wysokość dochodzonego w pozwie roszczenia z tytułu kapitału – tj. z kwoty 99.821,17 zł do kwoty 99.401,17 zł.

Powodowi przysługiwało też w świetle umowy roszczenie o zwrot poniesionych opłat windykacyjnych – w wysokości 105 zł, bowiem z przedstawionych dowodów wynikało, że pożyczkobiorcę w myśl umowy będą obciążały takie opłaty zgodnie z taryfą oraz że pożyczkodawca podejmował wobec pozwanego działania związane z odzyskaniem długu z tytułu pożyczki: wystawił wyciąg z ksiąg banku, kierował do pozwanego pisma i wezwanie do zapłaty. Łącznie zatem za wykazane należało uznać roszczenie powoda do wysokości 99.506,17 zł oraz co do dochodzonych odsetek od kapitału wynikających z umowy, liczonych od dnia 11 września 2015 r. oraz wynikającymi z art.481 § 1 i 2 k.c. w odniesieniu do kwoty 105 zł, liczonymi od dnia wniesienia pozwu (18 maja 2016 r.).

Sąd Apelacyjny podzielił ocenę Sądu pierwszej instancji co do niewykazania przez powoda roszczenia co do wysokości w zakresie naliczonych dłużnikowi odsetek umownych od faktycznego opóźnienia w zapłacie rat pożyczki, w kwocie 4.064,47 zł. Odsetki te zostały obliczone od kwoty, uwzględniającej każdorazowo zawyżoną (z przyczyn wyżej wskazanych) należność z tytułu opłaty operacyjnej. Z przedłożonego przez Bank wyciągu z ksiąg rachunkowych wynikało (w punkcie 2), że powód liczył pozwanemu te odsetki umowne za „faktyczne opóźnienie”, podczas gdy według treści umowy (§ 2 pkt 11) termin płatności pierwszej raty był ustalony do dnia 15 sierpnia 2014 r., a zestawienie wpłat dłużnika (K.68) wskazuje, że powód płacił raty w terminie, a nawet przed terminem i nie popadał w „faktyczne opóźnienie” w okresie, gdy płatności były przez niego realizowane. W wezwaniu do zapłaty, doręczonym pozwanemu w dniu 28 kwietnia 2016 r., powód domagał się z tego tytułu kwoty 10.108,43 zł, a z wyciągu z ksiąg banku z dnia 10 maja 2016 r. wynika, że należność z tego samego tytułu powód określał na 4.064,67 zł. Pomimo nałożonego na powoda przez Sąd pierwszej instancji zobowiązania do wyjaśnienia wszelkich wątpliwości dotyczących prawidłowości

wyliczenia wysokości długu, skarżący nie wywiązał się z tego obowiązku w sposób, uzasadniający uznanie roszczenia w tej części za należycie wykazane. Z tego względu powództwo w omawianym zakresie prawidłowo zostało oddalone (punkt I. b/ sentencji), a Sąd Apelacyjny oddalił w tym samym zakresie apelację na mocy art.385 k.p.c. (w punkcie II sentencji).

Zmiana zaskarżonego wyroku pociągała za sobą także konieczność orzeczenia o kosztach procesu, na zasadzie art.98 § 1 i 3 k.p.c., poprzez obciążenie nimi w stosownej części pozwanego jako stronę w istotnym zakresie przegrywającą spór. Poniesione przez powoda koszty postępowania przed Sądem pierwszej instancji wyniosły ogółem 12.417 zł (5.200 zł opłata sądowa od pozwu, 7.200 zł koszty zastępstwa procesowego i 17 zł opłata skarbową od pełnomocnictwa). Powód dochodził w pozwie kwoty 103.990,64 zł, a uzyskał z tego ostatecznie kwotę 99.506,17 zł, co oznacza wygraną w procesie w 96%. Należne mu od pozwanego w takiej samej części koszty procesu wynoszą zatem 11.920,32 zł (96% z kwoty 12.417 zł), o czym Sąd Apelacyjny orzekł w punkcie I. c/ sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd drugiej instancji rozstrzygnął zgodnie z zasadą określoną w art.108 § 1 k.p.c. w zw. z art.98 § 1 i 3 k.p.c. Powód wygrał postępowanie odwoławcze w 96% (na takiej samej zasadzie jak postępowanie w pierwszej instancji), zaś poniósł koszty w łącznej wysokości 9.250 zł, czego 5.200 zł przypada na opłatę sądową od apelacji, a 4.050 zł na koszty zastępstwa procesowego, obliczone według wartości przedmiotu zaskarżenia w oparciu o przepisy § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.). Należna powodowi z tytułu zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego kwota, stanowiąca 96% poniesionych kosztów, wynosiła 8.880 zł (96% z kwoty 9.250 zł). Mając to na uwadze, Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie III sentencji.

SSA Barbara Lewandowska SSA Dariusz Janiszewski SSA Ewa Tomaszewska